

U arhivu prvostolnoga kaptola zagrebačkoga, koji se sada kao depozit čuva u Kr. Državnom Arhivu u Zagrebu, nalazi se pod signaturom Fasc. 2. B. 33. izvorni na papiru pisani koncept toga kaptola kao vjerodostojnoga mjesta (*locus credibilis*) od 14. septembra 1551. U ovoj se ispravi priča, da je plemeniti Gašpar Peranski osobno pristupio pred kaptol, te mu predložio u istoj ispravi popisane predmete, koje je pokojna plemenita i velemožna gospodja Barbara udova pokojnoga velemožnoga gospodina Antuna Blagajskoga još za svoga života u četiri sanduka dala na čuvanje spomenutomu Gašparu Peranskomu. On je sada po pismenom nalogu kraljevskoga veličanstva te predmete trebao izdati velemožnomu gospodinu Nikoli Zrinskomu, banu kraljevina Dalmacije, Hrvatske i Slavonije (1546 do 1566., kasnijem sigetskom junaku) na ruke njegovih izaslanika i službenika plemenitih Martina Poharnoka, Mihajla Deščića i Franje Klarića. Moli stoga, da Kaptol izvoli te predmete revidirati i popisati. Kaptol je to sada učinio, te daje točan popis pronađenih dragocjenosti. Ovaj u mnogom pogledu za historiju kulture zanimljivi popis priopćujem ovdje u točnom hrvatskom prijevodu. Glasi ovako:

»Spomenute stvari bile su u prvoj, talijanskom načinom obojadisanoj, dobro učvršćenoj škrinji ovi: Jedna ženska povijsa (*vitta*) ukrašeno draguljima sa krunom, te jednim dugoljastim hrvatskim ornamentom, ukrašenim također draguljima. Zatim jedan nakit za glavu (*sertum*, vijenac) srednje vrste sa draguljima. Nadalje tri velika nakita za djevojačke glave nazvana *parte* (*partia*) po ugarskom kroju sa dragim kamenjem. Nadalje jedna *parta* sa draguljima po hrvatskom kroju. Zatim jedna ovratnica (*collarium*) sa dragim kamenjem, a spada košulji, također sa dva draguljima obložena nakita koji spadaju rukavima rubače. Zatim dva nakita (*ornamenta*) sa dragim kamenjem dugačka pol prsta. Nadalje dva tanka plašta (*pepla subtilia*) otraga pri kraju svilom izvezena. Isto četiri tanke starije pregače (*elewkethe*, madž. *elökötö*). Isto jedna pregača od finog platna (*de sindone*). Isto potpuna jedna turska koprena (*fathalath*, madž. *fátyolat*) i jedan stari bijeli plašt (*peplum*, povezača, peča). Isto četiri jednostavna tanka stara plašta (*povezače*). Isto deset debljih plašteva od jednostavnoga platna. Isto trinaest peškira (*manutergia*) od jednostavnoga platna. Isto sedam jednostavnih turskih pojasa nazvana *thkanicze*. Isto svežanj svile različite boje. Dvije hrvatske ženske rubače od tankog platna. Isto jedna rubača platnena

zlatom i svilom izvezana. Jedna prevlaka vanjkuša od tafeta (*tafuta*). Isto jedna prevlaka uzglavlja (*indumentum cervicalis*) od debelog platna. Isto jednostavni nakiti za jednu košulju izvezeni zlatom i svilom. Isto jedna velika zavornica (*frenum*) nacifrana srebrom te pozlačena. Isto jedan lanac za konja srebrom nakićen i pozlaćen, sa vučjim zubima. Zatim jedan veliki i široki pojas ukrašen srebrom i pozlaćen. Zatim jedan srebreni pehar (*sciphus*) sa dvanaest srebrenih žlica. Ženska torbica (*bursa*) jedna. Zatim jednostavni ovratnik za košulju ukrašen svilom. Zatim jedan jednostavni peškir. U jednoj maloj škatuljici tri dragulja spadajuća prstenju. Zatim u jednoj maloj škrinji u opsegu od jednoga pedlja punoj krunicama od kristalnog stakla (*klariis*) te raznim sitnicama, pet pari noževa. Zatim srebrne ružice (*boglaria*) pozlaćene spadaju jednomu pojasu, teže tri marke i deset i pol lota. Zatim srebro izrađeno za nakit mača, teži dvije marke i šest lota. Zatim mali zlatni lanac, vagan zajedno sa jednim malim prstenom, teži četiri ugarska forinta i dvadesetpet dinara. Zatim malena dva rupca. Zatim svežanj listova (*missilia*). Zatim pet prostih srebrenih prstenova sa malom pandom *pardosana*. Zatim krunaši (*coronati*, vrsta novca) zlatnih sedam, ugarskih šest. Zatim u različnom tekućem novcu forinta devet računajući svaki forint po osamdeset križara (*kruçiferi*). Zatim križara pedesetpet. Zatim jedan svežanj tankog platna srednje vrste.

U drugoj pak škrinji, također talijanskoj i oslikanoj, na jednoj strani potrtoj, bili su ovi predmeti: Pet stolnjaka (*mensalia*) od obična platna. Zatim jedan stolnjak od finog platna (*sindon*). Zatim dvadeset i jedan ručnik (*manutergia*) od običnog platna. Zatim staklene čaše pet u jednoj košari, od kojih je jedna velika sa pokrovom, ostale malene. Zatim jedna oslikana škatulja puna raznim malenkostima i nekojim listovima, nadalje jednim popisom nekih predmeta. Zatim dvije kamene zdjele (*scutellae*), jedna veća, druga manja. Zatim jedan svežanj debeloga platna. Zatim jedan vrč (*bochale*).

U trećoj pak običnoj i prostoj škrinji pronađeni su ovi predmeti: Osam vanjkuša sa prevlakom od platna protkanog svilom. Zatim jedna ženska rubača od debelog platna. Zatim jedan svežanj debelog platna. Zatim dva turska priprosta pojasa modre boje. Zatim osam seljačkih ručnika. Zatim jedan srednji svežanj obrađenog platna za ručnike. Zatim tri peče od debelog platna. Zatim jedan svežanj debelog platna za vreće. Zatim pehara većih i manjih devet. Za-

tim četiri kamene zdjele. Zatim dva ćilima, jedan srednji, a drugi priprosti i starinski.

U četvrtoj škrinji, također jednostavnoj i seljačkoj, nalazile su se ove stvari: Dvadesetpet stolnjaka od običnog platna. Zatim jedan potpuni komad crvenog baršuna protkanog zlatnim cvijećem. Zatim dva pokrivača postelje (linteamina) od platna. Zatim jedan komad baršuna (Welez). Zatim dvije kazule crvene od prostog crvenog sukna (Kamnoka, pannus Damasceus) sa svim pripacima. Zatim jedno pokrivalo za žrtvenik priprosto. Zatim dva vanjkuša (culcitrae), jedan svileni, drugi turski prosti. Zatim jedna ladica sa šest olovnih bočica (lagenae).

Sve ove popisane predmete predao je spomenuti Gašpar Peranski u prisutnosti kaptola u ruke spomenutih Martina Poharnoka, Mihajla Deščića i Franje Klarića za spomenutoga bana Nikolu Zrinskoga. Kaptol je o tom izdao Gašparu Peranskomu ispravu, koje prevod ovdje priopćih po vjerodostojnom otpravku zagrebačkoga kaptola među spisima locus credibilisa. Naš je prevod posve točan, a gdje bi može biti moglo nastati nesporezumljenje, dodao sam u zaporci izvornu latinsku riječ. Pošto se tu radi o opremi jedne odlične hrvatske velikašice visokoga roda, to je priopćeni popis bez svake sumnje za svakog našeg kulturnog historičara od velike zanimljivosti.

Žena koja je za svoja života bila vlasnica popisanih predmeta, te koja je godine 1551. već pokojna bila, zove se u našoj ispravi

Barbara udova iza pokojnoga Antuna de Blagay, a da se ne spominje njezin rod, od kojega je bila porijeklom. I iz drugih nama dosada poznatih isprava ne možemo doznati obiteljsko ime naše Barbare. No iz ove naše isprave dalo bi se naslutiti, da je pripadala obitelji grofova Zrinskih. U Klaićevom rodoslovlju knezova Zrinskih doduše ne dolazi, ali to je rodoslovlje i inače nepotpuno, te bi se dalo u mnogome ispravljati. Kako vidimo, naša je Barbara još za svoja života, svakako prije god. 1551., svoje stvari predala na čuvanje Gašparu Peranskomu od plemena Šubića, po svoj prilici svome rođaku. A poslije njene smrti dobio je te stvari, očito u ime baštine, hrvatski Leonida Nikola grof Zrinski također od plemena Šubića. U obitelji knezova Zrinskih opetovano dolazi ime Barbara, tako Barbara žena Alekse Thurzoa oko god. 1570. i Barbara žena Žige Forgača oko god. 1590. Možda je dakle i naša Barbara bila rođena grofica Zrinska. Po listinama (Thallóczy, Monumenta comitum de Blagay) imala je djecu Gašpara i Justinu, za koje ne znamo da li su ju preživjeli. Njezin muž Antun Blagajski umro je oko god. 1519., dakle dugo prije njezine smrti. Bio je sin Stjepana Blagajskoga i žene mu Dore Frankapanke kćeri Sigmunda Frankapana. U svakom slučaju bila je odlična hrvatska velikašica, te je stoga ovaj popis njene opreme od znatne kulturno-historičke važnosti. Popis nije do sada bio nigdje objelodanjen.

Dr. Ivan Bojničić.

I. JUGOSLOVENSKI ARHEOLOŠKI KONGRES.

Po zaključku prijateljskog sastanka strukovnjaka u Dobrnu od 27. VIII. 1922 održan je sastanak svih jugoslovenskih arheologa i srodnih naučnjaka u Beogradu dne 8. do 11. oktobra ove godine. Začasnim predsjednikom sastanka bio je izabran g. Gjorgje Vajfert (Weifert), guverner »Narodne banke«, veleindustrijalac, poznati sakupljač starina i promicatelj domaćih arheoloških nastojanja. — Predsjednicima su izabrani: Dr. Čiro Truhelka, ravnatelj Zemaljskog muzeja u Sarajevu i. s., dr. J. Mantuani, ravnatelj deželnooga muzeja u Ljubljani i Fra Luigi Marun, ravnatelj hrv. muzeja u Kninu, a perovođama: dr. Karman, činovnik pokrajinskog konservatorskog ureda u Splitu te dr. V. Molé, docent univerziteta u Ljubljani. — Predmet rasprava bijaše nacrt zakona za muzeje i za zaštitu i čuvanje prosvjetnih i umjetnih spomenika, među inim, a napose

pak o osnivanju osobitih povjerenstava pod upravom konzervatora, kojima bi trebalo biti dodijeljeno potrebno administrativno i tehničko osoblje. Rasprave bijahu kratke, ali temeljite, jer se u glavnom držalo jur poznatih i prokušanih smjernica, i to vanjskoga svijeta, što ih je posebni strukovni odbor pripremio i predložio, a ti su predlozi bili napokon većim dijelom jednostavno primljeni: Svi zaključci — izim ono malo potrebitih preinaka sa pravnog i administrativnog gledišta, — mogli bi se bez daljnega prihvatiti, osim predloga, da se kooperatom dodijeli jedan arhitekta kao stručnjak, jer se baš u ovom predlohu sakriva velika pogibelj kako za pojedinca, tako i za čitavu državu. Taj arhitekta, kao stručnjak, imao bi naime zadaću, ne samo da predlaže kako bi se trebalo i na koji način sazidati, popraviti ili pregraditi koji građevni spomenik, već bi morao ocijenjivati, dotično odobriti,